

3. Коварский Н. Особенности подходов ЕС и США до забезпечення безпеки. *Оглядач – Observer*. 2007. № 4. С. 74–78.
4. Ладний Ю. А. Вплив зовнішньої політики США Дж. У. Буша (2001–2009 рр.) на світову систему міжнародних відносин. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. Київ, 2011. Вип. 17: Зовнішня політика і дипломатія: погляд із XXI століття С. 198–203.
5. Уткін А. І. США–ЕС: два полюси два погляди. *США-ені*. 2005. № 7.

Анісов Артур

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ НАТО В РАМКАХ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. У тезах висвітлено проблематику новітніх загроз для сучасного світу. НАТО як організація, що покликана зберегти систему міжнародної безпеки, внаслідок свого створення взяла на себе відповідальність протидіяти новим небезпекам, котрі в будь-який момент можуть обрушитися не лише на Євроатлантичний простір, а й на весь світ.

Ключові слова: НАТО, нові загрози, гібридна війна, інформаційна війна, тероризм.

Abstract. Theses cover the latest threats to the modern world. NATO, as an organization committed to maintain the international security system. From its creation alliance has taken on the responsibility of countering new threats that can hit not only the Euro-Atlantic area but the entire world at any time.

Keywords: NATO, new threats, hybrid war, information war, terrorism.

За останні шість років ми звикли сприймати гібридну війну лише в контексті подій на Сході України. Але застосування цього явища далеко не обмежувалося територією нашої держави. На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин гібридна війна виступає ключовим елементом новітнього протистояння, що прийшло на зміну стану холодної війни [3, 16]. Наразі серйозно занепокоєною є Євроатлантична спільнота, яка зі свого боку намагається віднайти шляхи протидії новій загрозі. Країни-члени НАТО, більшість із яких є членами Європейського Союзу, постійно продовжують наголошувати на своєму пріоритеті збереження основних європейських цінностей – миру та стабільності, вбачаючи вихід у подальшому зміцненні колективної безпеки [8, 36].

Метою чинного дослідження є проаналізувати роль НАТО в умовах сучасної системи міжнародної безпеки.

Для кращого розуміння розглянемо дефініції поданих вище понять. Гібридна війна виступає комбінацією військових елементів і масового впливу на суспільство засобами пропаганди та дезінформації [1]. Інформаційна війна – це викладення наявної інформації у спосіб, необхідний для формування потрібної точки зору та громадської думки [2]. За своїм змістом ці поняття полягають у застосуванні антонімічних підходів, проте на практиці вони, як правило, застосовуються разом. Саме ці нові форми ведення боротьби в сучасному світі розглядаються в контексті нової загрози сьогодення.

Однією із ключових складових гібридної війни є тероризм, в основі якого полягає несанкціоноване насилля [5]. Такий вид агресії, на відміну від класичних бойових дій, не відзначається жодними обмеженнями з боку міжнародного права, а також, як правило, є непередбачуваним. У свій час США значно похитнули події 11-го верезня 2001 р. У такий спосіб практика показує, що чітко спланований терористичний акт може завдати значного удару й по наддержаві. Цей факт змушує турбуватися європейську спільноту, чий сумарний військовий потенціал, хоч і є другим за потужністю в світі, однак, усе ж, після США.

Тим не менш, на цьому перелік сучасних загроз не завершується. За поданням Європарламенту існує ризик небезпеки у кіберпросторі. У 2013 р. Європейська комісія офіційно запровадила підхід, що розповсюджує на кіберпростір наявні закони, прирівнюючи його до повітря, суші, моря та космосу [8, 36]. Створення інфраструктури кібербезпеки є надто масштабним процесом, оскільки сама варіативність заподіяння шкоди цифровим шляхом є надто широкою. Це може бути як просто кібератака без використання фізичної сили, так і застосування гібридних технологій із залученням безпілотників у місцях бойових дій [8, 11].

В умовах сучасного різноманіття новітнього виду загроз НАТО як безпекова організація намагається вживати заходів щодо сторін, які порушили укладені з ними угоди, використовуючи різного роду важелі впливу. Наприклад, 2-го серпня 2019 р. було оголошено заяву Північноатлантичної ради щодо чергового порушення Російською Федерацією угоди із США про обмеження використання ракет середньої та малої дальності. У зв'язку із дотриманням Сполученими Штатами цієї угоди зі свого боку, останні вирішили в односторонньому порядку розірвати угоду з причини постійного порушення її положень Росією. НАТО ж зі свого боку підтримала рішення США та розпочала розробку пакету заходів, які в майбутньому можна було б застосувати проти РФ. А також було узгоджено алгоритм протидії сил Альянсу у разі наявності агресії [6].

Важливим інструментом розвитку організації є зокрема прагнення збільшити рівень фінансування. Країни-члени НАТО планують довести витрати на оборону до 2 % від ВВП до 2024 р. [4].

Іншим засобом збереження НАТО й досі виступає політика розширення, що сьогодні виражається в межах програми східного партнерства. І якщо за часів холодної війни демократичним країнам необхідно було закріпити наявність буферної зони, враховуючи загрозу того часу у вигляді активних бойових дій, то на сьогодні для Заходу співробітництво зі східноєвропейськими країнами є важливим задля потенційної можливості дипломатичного впливу на світову політику. У рамках цієї програми і відбувається взаємодія НАТО з Україною, яка до того ж виступає одним із стратегічних партнерів США поза НАТО. Організація Північноатлантичного договору регулярно надає всебічну дипломатичну підтримку Україні, очікуючи, зі свого боку, впровадження з боку останньої необхідних реформ для наближення до європейських стандартів, що є

неодмінно важливим для Заходу [7]. Статут НАТО не передбачає надання військової допомоги країнам, що не є членами організації, тому Альянс підтримує Україну дипломатичними та такими засобами, як-от фінансова допомога, медична реабілітація, командування і управління або логістика, а також підтримка ЗСУ на всіх етапах реформ [4].

Отже, сучасний стан міжнародних відносин доводить актуалізацію новітніх проблем у вигляді гібридної загрози, інформаційної війни та безпеки у кіберпросторі. Із цього приводу публікуються офіційні документи країн-членів НАТО, які можуть розкрити позицію Альянсу та показати серйозне занепокоєння з приводу власної безпеки. Це стає приводом для розробки заходів попередження загроз та посилення власне військового потенціалу для можливості протистояння у разі необхідності. У світлі подій останніх років Україна знаходиться в епіцентрі новітнього гібридного протистояння, що робить цю проблематику особливо актуальною для нашої країни. Та в рамках співробітництва Захід намагається надавати всебічну підтримку для забезпечення демократичного правопорядку на теренах партнерського простору євроатлантичних країн.

Джерела та література

1. Варкентин А. «Гибридная война» – новая угроза или пропагандистский трюк? Німецька хвиля. URL: <https://www.dw.com/ru/гибридная-война-новая-угроза-или-пропагандистский-трюк/a-18278421> (дата звернення: 03.04.2020).
2. Інформаційна війна. Вільна енциклопедія «Вікіпедія». URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційна_війна (дата звернення: 03.04.2020).
3. Місько В. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. Харків: Фоліо, 2017. 496 с.
4. Степанюк О. Рівень підтримки НАТО України за останні роки безпрецедентний. АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2019/09/riven-pidtrymky-nato-ukrayiny-za-ostanni-roky-bezprecedentnyj/> (дата звернення: 03.04.2020).
5. Фітьо А. Що таке «гібридна війна» і чи можливий в Україні радіоактивний тероризм? Гал-Інфо. URL: https://galinfo.com.ua/articles/shcho_take_gibrydna_viyna_i_chy_mozhlyvyu_v_ukraini_radi_oaktyvnyu_teroryzm_176600.html (дата звернення: 03.04.2020).
6. Statement by the North Atlantic Council on the Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty. NATO: Official Texts. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_168164.htm?selectedLocale=en (last accessed: 03.04.2020).
7. Statement of the NATO-Ukraine Commission. NATO: Official Texts. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_170408.htm?selectedLocale=en (last accessed: 03.04.2020).
8. Trimintzios P. Cybersecurity in the EU Common Security and Defence Policy (CSDP): Challenges and risks for the EU. Brussels: Scientific Foresight Unit (STOA), European Parliamentary Research Service, European Parliament (2017).